

Philippe Van Parijs
Engels is nodig, willen we snelle neergang van onderzoek en onderwijs vermijden
Campuskrant (Leuven), 25 septembre 2003, p.9
Gesprek met Gert Gielen

Twee jaar geleden ontving professor economische en sociale ethiek Philippe Van Parijs van de UCL de Francqui-prijs. Meteen werd hij toen gevraagd door de Universitaire Stichting om een initiatief rond ethiek uit te werken. Van Parijs was enthousiast en het initiatief kreeg de vorm van een ethisch forum dat vorig jaar voor het eerst werd georganiseerd. Op 16 oktober 2003 worden academici van het hele land opnieuw samengebracht om te discussiëren over de taalkeuze in ons hoger onderwijs.

Het forum wil uitdrukkelijk onderwerpen behandelen die álle academici aangaan. Van Parijs: "Toen de Universitaire Stichting in de jaren 1930 gesticht werd, was een van de doelstellingen het samenbrengen van academici over regionale grenzen en disciplines heen. Met het forum hebben we vorig jaar ons werk als onderzoekers belicht, met een discussie over de overgang van gedrukte naar elektronische publicaties. Dit jaar plaatsen we onze rol als onderwijzers centraal en in 2004 zal het over maatschappelijk dienstbetoon gaan."

CK: *De titel van het forum van dit jaar is 'Go English? What language for higher education in 21st century Europe?' en stelt de vraag of masteropleidingen in een verenigd Europa Engels als voertaal moeten gebruiken. Hebt u daar zelf een mening over?*

Philippe Van Parijs: "Op het forum zal ik de conclusies formuleren aan het einde van de dag. Wat ik daar ga zeggen, weet ik natuurlijk nog niet, anders zou het forum geen nut hebben. Ik heb wel enkele persoonlijke overtuigingen. Een van de gegevens die me aan het denken heeft gezet is de wanverhouding tussen het grote aantal Europese studenten, namelijk 90000, dat jaarlijks naar het Verenigde Koninkrijk trekt om daar te studeren en anderzijds de slechts 9000 Britse studenten die aan andere Europese universiteiten gaan studeren."

"Waarom zoveel studenten naar een Engelse universiteit willen, ligt voor de hand. Engels is vaak al de Europese taal die ze naast hun moedertaal het beste beheersen en bovendien zijn ze gemotiveerd om hun kennis ervan te verbeteren. In Louvain-la-Neuve merken we nu al dat zelfs Italiaanse en Spaanse studenten het Engels beter beheersen dan het Frans. In de context van Bologna zal zeker in de masters de mobiliteit in de toekomst nog verhogen en zullen we nog meer van onze studenten kwijtraken. De vraag is dus hoe we voldoende buitenlanders kunnen aantrekken om dat te compenseren. Dat kan volgens mij enkel door voldoende cursussen in het Engels aan te bieden. In de meeste vakgebieden zullen de opleidingen die dat niet doen gewoon verdwijnen, inclusief het eraan verbonden onderzoek."

Meer Engels in het hoger onderwijs mag dan een noodzaak lijken, het roept ook heel wat vragen op. Een aantal van die vragen staan centraal op het forum.

Van Parijs: "Het is duidelijk dat een te plotse overgang van bacheloropleidingen in de landstaal naar Engelse masteropleidingen tot te grote ongelijkheid onder de studenten zou leiden. Hoe iemand presteert mag niet afhankelijk zijn van zijn toevallig opgedane kennis van het Engels of de vraag of hij zich dure privé-cursussen kan veroorloven. De studenten zullen dus moeten

voorbereid worden. Dat zou echter op termijn kunnen leiden tot een verengelsing van het hele curriculum en de positie van de landstaal als medium voor cultuur en onderwijs kunnen bedreigen. In Franstalig België leeft die bezorgdheid minder, omdat we weten hoeveel belang de Fransen aan het Frans als cultuurtaal hechten. In Vlaanderen ligt dat anders, omdat de Nederlanders een andere houding aannemen en omdat de vestiging van het Nederlands als cultuurtaal in Vlaanderen veel recenter is."

CK: *We kunnen ons ook afvragen of dergelijke Engelse opleidingen niet onvermijdelijk van een lagere kwaliteit zouden zijn dan die in Engelse landen...*

Van Parijs: "Het is duidelijk dat we ook de docenten degelijk zouden moeten voorbereiden. Het is al moeilijk genoeg om goed les te geven in je eigen taal, laat staan in een vreemde taal die je onvoldoende beheerst. Ook dat zou weer een ongewenst neveneffect kunnen hebben. Als we onze docenten de kans geven hun taalkennis te verbeteren en op een hoog niveau in het Engels vakken te geven, zullen ze veel makkelijker werk kunnen vinden in het buitenland, waardoor we onze beste krachten zouden verliezen."

"Om op al die mogelijke problemen een beter zicht te krijgen, zullen enkele sprekers het hebben over landen waar men al heel wat verder staat met de integratie van het Engels in het onderwijs. In India is Engels de enige taal voor het universitaire onderwijs, terwijl de rest van het onderwijs in de landstalen gebeurt. Een van de resultaten is dat intussen drie- tot vierhonderdduizend informatici in de Verenigde Staten werken. Binnen Europa is Finland een extreem voorbeeld. Linguïstisch staat geen enkele Europese taal verder van het Engels, maar toch beweert 87 % van de Finnen onder de 40 jaar Engels te spreken, tegenover 80 % in Nederland en 55 % in België. Dat heeft er alles mee te maken dat geen enkel ander Europees land zo ver staat met de integratie van het Engels in het onderwijs."

"Ik kijk ernaar uit te horen welke spanningen dit in die landen veroorzaakt en hoe men daarmee omgaat. Want hoewel de vragen die Engels hoger onderwijs oproept niet eenvoudig te beantwoorden zijn, zie ik geen alternatief als we ons wetenschappelijk onderwijs en onderzoek op peil willen houden."